

TAMMELAN KUNTA
KUNNANHALLITUS
Hakkapeliitantie 2
33100 TAMMELA

LAUSUNTO RUOSTEJÄRVEN ITÄOSAN OSAYLEISKAVALUONNOKSEEN

Tammelan kunnanhallitus on kokouksessaan 18.5.2009 päättänyt asettaa Ruostejärven itäosan osayleiskaavaluonnoksen yleisesti nähtäville ajalla 3.8.-1.9.2009. Niiden, joiden etua tai oikeutta asia saattaa koskea on tilaisuus sanotun ajan kuluessa esittää kunnanhallitukselle osoitetut kirjalliset muistutuksensa.

Ruostejärven suojeluyhdistys ry:n hallitus on käsitellyt osayleiskaavaluonnosta kokouksessaan 22.8.2009. Yhdistys on perustettu jo v. 1970 ja on siten maamme vanhimpia järviensuojeluyhdistyksiä. Ruostejärven rannalla on vajaa sata vapaa-ajan tai kiinteää asumusta. Jäseniä yhdistyksessä on noin 90, joista osa on järven rannalla sijaitsevia yhteisöjä, suurimpana Eerikkilän urheilupuisto.

Taustaa

Kanta-Hämeen voimassa olevan maakuntakaavan seloituksessa s. 107 todetaan, että maakunnassa on runsaasti pieniä vedenjakaja-alueiden latvajärviä, joiden vedenlaatu on herkkää ulkoisten tekijöiden vaikutukselle. Ruostejärvi on tyypillinen tällainen järvi, jonka tila on toistaiseksi hyvä tai jopa erinomainen. Maakuntakaavassa se onkin merkitty tärkeäksi vesialueeksi merkinnällä Wv, mikä tarkoittaa virkistysalueen kehittämisen kannalta erityisen merkittävää vesialuetta.

Eerikkilän alue ja Leppilammen ympäristö on maakuntakaavassa merkitty 1. luokan pohjavesialueeksi ja Eerikkilän alueella on lähialueelle tärkeä vedenottamo. Kaava-alueella rajoittavan Härkätien lähivyöhyke on luokiteltu tärkeäksi kulttuurimaisemaksi merkinnällä ma. Ruostejärven kohdalla tämä ma-vyöhyke on leveämpi ja käsittää koko Leppilammen ympäristön, Sarkinniemen ja Kesäsiirtolan niemen, eli lähes koko osayleiskaavaluonnoksen alueen. Eerikkilä, osa Sarkinniemeä sekä Kesäsiirtolan alue on merkitty matkailupalvelujen alueeksi (RM).

Alueella sijaitsee Hämeen virkistysalueyhdistys ry:hyn kuuluva, kaikkien lähiseudun kuntien omistama virkistys- ja retkeilyalue uimarantoineen sekä Hämeen Luontokeskus. Forssan kaupungin omistama ns. Kesäsiirtolan alue on nykyään enimmäkseen tilapäiskäytössä erilaisten tapahtumien pitopaikkana. Varsinaista alkuperäistä leiritoimintaa siellä ei voi harjoittaa rakennusten huonon kunnon takia. Sarkinniemessä on voimassa oleva ranta-asemakaava, jonka kaikille kolmella tontilla on kullakin 800 m² rakennusoikeus. Kaksi näistä tonteista on rakentamatta ja yhdellä sijaitsee saunarakennus. Tontit omistaa Finlayson Forssan tehtaitten sairauskassa. Osayleiskaavaluonnoksen ulkopuolinen järven länsiranta on käytännössä täyteen rakennettu.

Ruostejärven pinta-ala on n.170 ha, keskisyvyys 3-4 m ja syvimät kohdatkin vain n.10 m. Veden viipymä järvestä on keskimäärin 2,4 vuotta. Ruostejärvi on Loimijoen vesistön latvajärvi, johon vedet tulevat ympäröivästä metsistä ja soilta. Järven rannoilla käy vierailijoita vuosittain jopa 75 000 - 80 000 henkeä. Eniten kävijöitä on Eerikkilän Urheilupuistolla, Hämeen Luontokeskuksessa sekä sen vieressä olevalla hienolla uimarannalla. Järven rannalla on noin 100 vapaa-ajan kiinteistöä.

Ruostejärvi on näkyvä "käyntikortti" Tammelan kunnalle. Eerikkilä Palloilu Säätiön valmennuskeskuksena ja matkailupalvelujen tuottajana sekä Hämeen luontokeskus läheisten Liesjärven ja Torronsuon kansallispuistojen opastuskeskuksena tuovat alueelle valtakunnallista näkyvyyttä. Koko Forssan seutukunnalle Ruostejärven virkistys- ja retkeilyalue uimarantoineen on ainoa laatuinen virkistyskeidas; monessa lähikunnassa kun ei ole juuri lainkaan järviä. Lähikylien asukkaat ja mökkiläiset ovat perinteisesti osanneet arvostaa järveä ympäristöineen virkistys-, retkeily- ja kalastusalueena, eräänlaisena henkireikänä.

Osayleiskaavahanke on käynnistynyt Eerikkilän urheiluopiston aloitteesta toiminnan kehittämisen mahdollistamiseksi. Tavoitteena on vahvistaa Eerikkilän asemaa jalkapalloilun valtakunnallisena valmennuskeskuksena sekä kehittää opiston palveluihin tukeutuvia ja alueen luontoympäristön vetovoimaan perustuvia matkailu- ja vapaa-ajan palveluja. Kokonaisuutta pyritään kehittämään näiden toisiaan tukevien eri toimintojen avulla

Ruostejärven suojeluyhdistys ry ymmärtää hyvin Eerikkilän toiminnan kehittämistarpeet. Hyvin toimiva urheiluopisto on myös mökkiläisille tärkeä yhteistyökumppani ja vapaa-ajan palvelujen tuottaja sekä kohottaa myös järven arvostusta laajemminkin. Alueen virkistys- ja matkailupalvelujen kehittäminen perustuu Etelä-Suomessa ainutlaatuisen luontoympäristön vetovoiman hyödyntämiseen. Ympäristön tilan säilyminen on tämän takia välttämätön ehto myös näiden elinkeinojen kehittämiseksi. Kaikki kehittäminen on tehtävä uhkaamatta erityisen herkän Ruostejärven toistaiseksi hyvää tilaa. Tässä suhteessa niin mökkiläisten, Eerikkilän urheiluopiston kuin myös lähiseudun asukkaiden ja kuntien intressit varmasti yhtyvät.

Eerikkilän kehittämissuunnitelmat merkitsevät joka tapauksessa kävijämäärän huomattavaa lisäystä jo nyt suureen kävijämäärään. Mahdollinen lisäkuormitus aiheuttaa merkittävän uhkatekijän Ruostejärven, Leppilammen, läheisen luontoympäristön ja tärkeän pohjavesialueen tilalle. Osayleiskaava on tässä tapauksessa laadittava erityisen huolella niin, että koko Ruostejärven alueen kuormitus ei kasva hallitsemattomasti ja että kaikki riskitekijät minimoidaan.

Muistutukset kaavaluonnokseen

Esillä olevaan osayleiskaavaluonnokseen Ruostejärven suojeluyhdistys ry:n hallitus päätti tehdä seuraavat muistutukset:

1. Kaavaluonnos vaikuttaa vielä varsin alustavalta ja osin puutteelliselta. Varsinainen selostusosa puuttuu kokonaan. Mm. seuraavat asiat pitäisi sisällyttää selostukseen:
  - Vaikutusten arviointi Ruostejärven sekä Leppilammen tilaan, pohjavesiin, vedenottamoon ja luontoympäristöön
  - Jätevesien käsittely pohjavesialueella ja ranta-alueella sekä puhtaan veden saannin turvaaminen
  - Arvio kaavan mahdollistamista lisärakennusoikeuksista, kävijä- ja matkailijamäärien lisäyksestä sekä järveen tätä kautta aiheutuvasta lisäkuormituksesta
  - Liikenteen ja liikennemelun vaikutus erityisesti historiallisesti merkittävän Härkätien alueella.
2. Kaavaluonnoksen karttapiirroksessa on puutteellisia tai maakuntakaavan vastaisia merkintöjä, mm:
  - Vesialueen merkintä pitää olla Wv (virkistyskannalta erittäin merkittävä vesialue), ei pelkkä W
  - Pohjavedenottoa ei ole merkitty kaavaan
  - Härkätien tärkeä kulttuurimaisema-alue (ma) käsittää maakuntakaavan mukaan koko Leppilammen ympäristön, Sarkinniemen ja Kesäsiirtolan niemen. Kaavaluonnoksessa ma-merkintä on vain Härkätien kapealla lähivyöhykkeellä.
  - Rakentamispaiikkoja (RA-2, E jne) on merkitty Leppilammen ympäristöön maakuntakaavan mukaiselle retkeilyalueella (VR), jolla on myös ma-merkintä ja joka on Hämeen virkistysalueyhdistys ry:n omistuksessa

3. Muita muistutuksia ja ehdotuksia:

- Kaavaluonnos sallii merkittävää lisärakentamisesta ja matkailupalvelujen kehittämistä myös Sarkinniemen ja Kesäsiirtolan alueelle. Näiden toteutuminen yhdessä Eerikkilän laajennusten kanssa aiheuttaisi varmasti liian suuren kuormituksen järvelle
- Ruostejärven alueen virkistys- ja matkailupalvelujen kehittäminen olisi järkevää keskittää toisaalta Eerikkilän alueelle ja toisaalta Hämeen luontokeskuksen ja virkistysalueen läheisyyteen. Tämä yhdistelmä palvelisi hyvin erityyppisiä matkailijoita ja lähialueen kävijöitä.
- Sarkinniemen rakentamattomat tontit olisi hankittava kuntien omistukseen ja liitettävä virkistysalueeseen, jolloin raskaan rakentamisen salliva alueen ranta-asemakaava voitaisiin kumota. Tonttien nykyinen omistaja on ilmoituksensa mukaan halukas tähän järjestelyyn.
- Forssan kaupungin vajaan käytössä oleva Kesäsiirtolan alue olisi myös syytä liittää virkistys-alueeseen. Kaavaluonnoksen matkailupalvelujen alue voi jatkossa sallia merkittävää lisäkuormitusta järvelle, jos alue esim. myydään ulkopuoliselle yrittäjälle. Alue on nyt epä-tarkoituksenmukaisessa käytössä erilaisten joukkotapahtumien pitopaikkana aiheuttaen merkittäviä häiriöitä lähialueen asukkaille ja mökkiläisille. Joka tapauksessa alueen käytölle on asetettava myös kestävä kehityksen mukaiset puitteet.
- Eerikkilän alueen lisärakentaminen merkittävällä pohjavesialueella ja herkün järven ranta-alueella edellyttää jätevesien käsittelyn tehostamista ja vesihuollon turvaamista kaikissa oloissa. Osayleiskaavan tulisi sisällyttää koko järvalueen, mukaan lukien vapaa-ajan asutus, viemärointi- ja vesihuoltosuunnitelma toimenpide-ehdotuksineen. Tähän voidaan järkevästi liittää myös kaapelointisuunnitelma laajakaistayhteyksiä varten.
- Eerikkilän urheiluopiston nykyisin omistama maa-alue on niin rajoittunut, että sen puitteissa merkittävä toiminnan laajentaminen ja lisärakentaminen on hankalaa, eikä kehittämistarpeita välttämättä voida kestäväällä tavalla turvata ehdotetun osayleiskaavan puitteissa. Ehdotammekin harkittavaksi lisämaa-alueiden hankkimista esim. Härkätien itäpuolelta, jossa on laajat hyväpohjaiset metsäalueet.

Toivomme lausunnossamme esitettyjen seikkojen auttavan osayleiskaavan laatimisessa järven, maankäytön ja luontoympäristön kannalta kestävä lopputulokseen, jota kaikki osapuolet pitävät hyväksyttävänä. Ruostejärven suojeluyhdistys ry on tähän asti aktiivisesti pitkälti vapaaehtoistyöllä pyrkinyt suojelemaan järven tilaa ja parantamaan sitä hoitotyöllä. Jatkossa tätä työtä ei voi säilyttää yksin mökkiläisten vastuulle. Liikunta-, virkistys- ja matkailupalvelujen tavoitteellinen kehittäminen edellyttää myös muiden osapuolien, mm. Tammelan ja muiden lähikuntien, urheiluopiston ylläpitäjän, Virkistysalueyhdistyksen sekä muiden yhteisöjen panostusta eri tavoin järven ja luontoympäristön suojeluun. Osayleiskaavan valmistelu on tässä suhteessa ratkaisevassa asemassa. Ennen lopullisen kaavaehdotuksen tekemistä on mm. sovittava ehdotamiemme alueiden liittämisestä virkistysalueeseen sekä laadittava kattava viemärointi- ja vesihuoltosuunnitelma.

Ruostejärvellä 31.8.2009

Ruostejärven Suojeluyhdistys ry

Markku Leppikangas, puheenjohtaja

Rantakatu 3 C 57
04400 Järvenpää
puh: 0400 415767

sähköposti: markku.leppikangas@netsonic.fi